

Brandts vleermuis

Myotis brandtii

De Brandts vleermuis is een kleine vleermuis met een goudgele rugvacht en een donkerbruine ondervacht; de buik is iets lichter. De snuit en de oren zijn donker, maar de oorbasis is wat lichter van kleur. De Brandts vleermuis wordt pas vanaf 1970 als aparte soort erkend (HANÁK 1970). De soort lijkt sterk op de iets kleinere baardvleermuis, maar kan ook worden verward met de watervleermuis en de ingekorven vleermuis. De soort is meer verwant met Noord-Amerikaanse dan met Europese soorten (STADELMANN ET AL. 2007). Voor onderscheidende kenmerken, zie de baardvleermuis. Brandts vleermuizen wegen tot 7 g, de kop-romplengte bedraagt tot 51 mm en de spanwijdte tot 24 cm (TWISK ET AL. 2010). De echolocatie is op de batdetector hoorbaar als een droge ratel en is niet te onderscheiden van die van de gewone baardvleermuis (DIETZ ET AL. 2011).

Leefomgeving

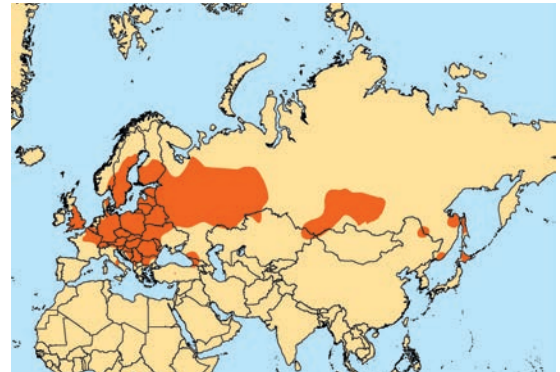
Brandts vleermuizen jagen graag in bos. Er is geen duidelijke voorkeur voor loof-, gemengd- of naaldbos. Ook jagen ze soms boven water en langs bosranden (DENSE & RAHMEL 2002). Een in Nederland gezenderd dier joeg in bos, maar ook in een tuin en een veestal (REGELINK 2007). Zomer-verblijfplaatsen zijn gevonden in spleetvormige holten in (dode) bomen en in gebouwen. Brandts vleermuizen overwinteren in forten, grotten en groeven (HOOGENBOEZEM 1982, MOSTERT ET AL. 2005). Ze lijken een voorkeur te hebben voor warmere hangplekken dan baardvleermuizen. Tijdens de paartijd zwermen Brandts vleermuizen voor de ingang van winterverblijfplaatsen. De piek van het zwermgedrag valt halverwege augustus en is daarmee, in vergelijking tot andere soorten, relatief vroeg (JANSSEN 2008).

Voedsel

Het dieet bestaat uit nachtvlinders, spinnen en tweevleugeligen. Niet-vliegende prooien kunnen soms een belangrijk deel uitmaken van het dieet (DIETZ ET AL. 2011).

Areaal

De Brandts vleermuis komt voor in Noord- en Midden-Europa en oostwaarts tot in Japan. De soort komt wel voor in Engeland maar niet in Ierland (DIETZ ET AL. 2011, MITCHELL-JONES ET AL. 1999). In België en Noordrijn-Westfalen komt hij verspreid voor in bosrijke gebieden. De afstanden tussen zomer- en winterverblijven bedragen doorgaans minder dan 40 km. Er zijn enkele uitschieters van meer dan 100 km bekend; de grootste afstand bedroeg zelfs 608 km (DIETZ ET AL. 2011).

Voorkomen in Nederland

Prehistorie

Er zijn geen gegevens over het voorkomen van de Brandts vleermuis in Nederland in deze periode.

Historische gegevens tot 1946

In deze periode werden vier vrouwtjes gevonden, alle in Zuid-Limburg: in 1912 in de omgeving van Maastricht en bij Valkenburg, in 1929 bij Geulhem, en in 1943 bij Heer (HOOGENBOEZEM 1982).

Periode 1946-1969

Naast vondsten in de Limburgse groeven werden Brandts vleermuizen in deze periode gemeld in 1960 uit Goes (ZE) en in 1968 in Bilthoven (UT) (HOOGENBOEZEM 1982).

▼
Kolonie van Brandts vleermuis bij Winterswijk, Gelderland.
Foto: René Janssen.
Colony of Brandt's bat near Winterswijk, Gelderland.

Periode 1970-1988

In februari 1981 werden 26 overwinterende mannetjes 'baardvleermuizen' gecontroleerd in de Koelenboschgroeve bij Bemelen (LI); drie daarvan bleken Brandts vleermuizen (HOOGENBOEZEM 1982).

Periode 1989-2012

Een gerichte zoektocht in verschillende winterverblijven in de periode 2001-2003 leidde tot een vondst in Fort Asperen (GE) (MOSTERT ET AL. 2005). In 2002 werd in een boerderij bij Winterswijk (GE) de eerste kraamkolonie voor Nederland gevonden met 59 uitvliegende dieren. In 2006, 2007 en 2011 werd deze kolonie opnieuw bezocht en waren er telkens jongen aanwezig. Er volgden meer zomerwaarnemingen: in 2007 werd een mannetje gevonden in een woonhuis in Groot Haasdal (LI) en een vrouwtje achter de schors van een robinia bij Denekamp (OV); dit exemplaar had in dat jaar nog een jong gehad. In 2010 vloog een gezenderd vrouwtje in het Vijlenerbosch (LI) naar een dode eik waarin vervolgens nog vier Brandts vleermuizen werden gevonden. In dat jaar werden bij Haaksbergen (OV) 25 dieren aangetroffen in een houten schuur, waaronder jongen en lacterende vrouwtjes, en werd in augustus

in Vilt (LI) een post-lacterend vrouwtje in een woonhuis aangetroffen (SPOELSTRA & JANSSEN 2010). In 2012 werd in het Aachenerwald, vlak over de grens bij Vaals (LI), een grote kraamkolonie van 122 dieren gevonden (JANSSEN 2013). In Zuid-Limburg zijn in deze periode tijdens de paartijd in half augustus 35 dieren gevangen voor de ingangen van verschillende mergelgroeven (JANSSEN 2008). Half mei 2009 werden in de groeven 14 (nog) winterslapende Brandts vleermuizen gevonden. In de winter van 2011-2012 was een winterslapend dier aanwezig bij Ommen (OV).

Periode na 2012

In de zomer van 2013 zijn in verschillende bosgebieden bij Ter Apel (GR) zogende vrouwtjes gevangen.

Veranderingen en oorzaken

Het is onbekend of er in enige periode sprake is van een toe- of afname. Er zijn niet veel gegevens vanwege determinatieproblemen: Brandts vleermuizen zijn eigenlijk alleen in de hand betrouwbaar te determineren. De toepassing van mistnetten en zenderonderzoek zal naar verwachting leiden tot meer vondsten van deze soort.

Bedreiging en bescherming

Het is niet duidelijk of de Brandts vleermuis in Nederland thans onder druk staat. Brandts vleermuizen maken veel gebruik van spleten in bomen en verschuilen zich ook achter losse schors. Het is daarom belangrijk dat er in gebieden met populaties voldoende oudere bomen beschikbaar blijven.

René Janssen

SUMMARY**Brandt's bat *Myotis brandtii***

The Brandt's bat occurs in the southern part of Limburg and in the central and eastern parts of the Netherlands. Until the end of the 20th century, it was only reported sporadically. The number of observations has increased, especially around the limestone pits in the south of Limburg in autumn, as more animals have been identified during hibernation or by using mist nets. Brandt's bats have also been reported in several places in the east of the country, and two nursery colonies have been found there: one in a farm, the other in a barn.

